

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

3

«Економічної теорії»

на тему:

«Вплив глобалізації на національну економіку: позитивні і
негативні аспекти»

Студентки другого курсу групи ФО-21
напряму підготовки фінанси і кредит, оподаткування

Чубатої Лілії Василівни

Керівник: к.е.н. Вірковська А.А.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____

м. Тернопіль – 2016 р.

ПЛАН

Вступ

I. Сутність глобалізації та передумови розвитку глобалізаційних процесів.

II. Аналіз національної економіки за умов впливу на неї глобалізації: позитивні та негативні аспекти.

III. Зростання економіки України під впливом глобалізаційних факторів.

Висновки

Список використаної літератури

Додатки

ЗМІСТ

Вступ.....	
.....	3
I. Сутність глобалізації та передумови розвитку глобалізаційних процесів.....	6
II. Аналіз національної економіки за умов впливу на неї глобалізації: позитивні та негативні аспекти.....	18
III. Зростання економіки України під впливом глобалізаційних факторів.....	30
Висновки.....	
...	39
Список літератури.....	41
використаної	
Додатки.....	
...	43

ВСТУП

Сучасний світ швидко змінюється через вплив науково-технічного прогресу та інформаційної революції. Відбуваються стрімкі зміни у виробництві товарів і наданні послуг, логістиці та й взагалі змінюються всі сфери суспільного життя. Людство входить в нову історичну епоху, що характеризується різким зростанням глобальних процесів. Ці трансформації складають зміст так званої «глобалізації». Вони є об'єктивними економічними чинниками та не залежать від бажання чи волі окремих країн. Глобалізаційні процеси можуть привести як і до позитивних якісних і кількісних зрушень в світовій економіці, так і до виникнення та загострення глобальних проблем людства, в тому числі й насамперед економічних проблем [10, 22].

Поступовий і неухильний розвиток суспільства до вершин прогресу актуалізує проблему світової економіки в нинішніх умовах її глобалізації. Ведення господарської діяльності, створення конкурентоспроможної продукції, професіоналізм, вміння створювати нове, прогресивне формує в кінцевому підсумку певні перепони до пристосування суспільства до різних видів економічної діяльності в умовах глобалізації світової економіки [8, 21].

Глобалізація як історичне явище і феномен, а також як об'єктивна закономірність розвитку людства привертає все більшу увагу дослідників.

Особливо видно вплив глобалізаційних процесів на економічному стані окремої країни, адже через взаємодію економік різних країн змінюється їх внутрішній стан.

З одного боку, така взаємодія країн має позитивний вплив: збільшуються можливості людства, підвищується середній рівень життя населення світу, зменшуються ціни через економію від масштабів виробництва.

Проте, з іншого боку, антропологічне навантаження на планету зростає. Одночасно посилюється розмежованість багатих і бідних, виникають соціальні проблеми, екологічні. Позитивні сторони глобалізації торкаються, в основному, лише економічно розвинутих країн, рівень життя в бідних країнах не можливо рівняти з багатими державами.

Тому сьогодні потрібне розуміння нових глобалізаційних явищ і процесів, що відбуваються в економіці, у світовому господарстві. Врахування їх плюсів та мінусів є важливим для усіх країн, а надзвичайно для тих, в яких відбуваються процеси трансформації соціально-економічної системи. До таких країн належить Україна.

Актуальність досліджуваної теми полягає в тому, що глобалізаційні процеси стають визначальними у розвитку сучасного світу, що не лише суттєво впливає на економічне життя, але і спричиняє політичні, соціальні і навіть культурно-цивілізаційні наслідки. Ці наслідки все більше відчують на собі практично всі країни світу. Серед них, зокрема, Україна, яка цілком усвідомлено, активно і цілеспрямовано просувається на шляху інтеграції у світову спільноту [1, 35].

Метою дослідження є визначення сутності та пояснення процесу глобалізації, з'ясування характерних особливостей і специфіки функціонування української економіки на сучасному етапі глобалізації, а також вплив глобалізаційних процесів на економіку

України, визначення їх позитивного та негативного аспектів, а також можливості зростання вітчизняної економіки під впливом глобалізації.

Основними завданнями роботи є:

- висвітлення значення глобалізаційних, інтеграційних процесів для економіки нашої країни;
- обґрунтування доцільності інтеграції України в міжнародну економіку;
- визначення позитивних та негативних сторін інтеграції нашої держави у світовому господарстві;
- виявити основні проблеми та визначити способи їх подолання на шляху інтеграції нашої країни в зовнішньоекономічний простір.

I. Сутність глобалізації та передумови розвитку глобалізаційних процесів.

Важливою ознакою сучасного світового господарського розвитку є глобальні трансформації (перетворення). Вони дістали назву «глобалізація» та знайшли своє втілення в такому феномені, як «глобальна економіка». Це поняття визначає еволюцію світової цивілізації протягом тисячоліть, формує новий етап взаємодії націй, цілих економічних систем та окремих суб'єктів, створюючи значні перетворення в кожній сфері суспільного життя.

Глобалізація – це абсолютно модерне історичне явище і феномен, а також об'єктивна закономірність розвитку людства, людської цивілізації [10, 11- 12].

Під глобалізацією, як правило, розуміють поступове перетворення світового простору в єдину зону, де вільно переміщуються фактори виробництва: капітали, товари, послуги, інформація, робоча сила, формується єдиний інституціональний простір. Глобалізація, таким способом, має на увазі створення міжнародного економічного, правового й культурно-інформаційного поля.

Глобалізаційні процеси як об'єктивна закономірність розвитку суспільства все частіше привертає увагу дослідників у цілому світі. Дане поняття було упроваджено у науковий обіг в середині 80-х рр. ХХ ст. американськими авторами, що пішло він від англ. «globalization» й позначало процес світової економічної, політичної і культурної інтеграції та уніфікації.

Енциклопедичний словник з глобалістики дає таке пояснення цьому терміну. Глобалізація – це певний процес універсалізації, встановлення одних для усієї планети структур, відносин та зв'язків в різних сферах суспільного життя.

Феномен глобалізації, який приймається як об'єктивна дійсність, розкриває себе з боку замкненого глобального простору, єдиного світового господарства, спільного екологічної взаємозалежності, глобальними комунікаціями та ін.

За дефініцією зарубіжного науковця Т. Фрідмана, глобалізація – це новочасна система, яка поміняла «систему холодної війни». Далеко не кожна держава може себе вважати себе складовою цієї системи, але майже усі країни (як і промислові підприємства) знаходяться під тиском – вони змушені прилаштовуватися до викликів глобалізаційних процесів. політичне і економічне рішення більшої частини урядів різко обмежене тим, що в світі фігурує одна наддержава і керує капіталізм.

Значна зацікавленість у глобалізаційних процесах притаманна для керівників всесвітньої економічної ефективності – 30 держав-учасників Організації економічного співробітництва і розвитку, в яких проживає ненабагато більше однієї десятої частини всього людства, проте яка володіє двома третіми частинами всієї економіки, світовою банківською системою, переважають на ринку капіталів. Ці країни мають можливість вмішуватися майже у будь-яку частину нашої планети, здійснюють контроль світові комунікації, створюють найскладніші технологічні винаходи, різні розробки, формулюють процес технічної освіти. Глобалізація являється переходом до керування у політиці наднаціональних установ (НАТО, ООН), в економічній сфері – транснаціональних корпорацій і наднаціональних органів (Світова організація торгівлі, Всесвітній банк, Міжнародний

валютний фонд та інші), встановленням світової культури, здебільшого масової, та появою глобально-однорідного способу життя.

Численна кількість дослідників примічають те, що глобалізаційні процеси набули прозахідної форми і є приближенням процесів модернізації на увесь світ. Більшість авторів гадає, що глобалізація започаткувалась наприкінці ХХ століття, що було обумовлено революційними процесами в інформаційних технологіях і закінченням холодної війни.

Одні вчені вважають: «Глобалізація – це не уніфікація (американізація), це і стан, і процес, і перспектива розвитку людського суспільства, з'єднання людськості у цілісному світі». А.Е. Азроянц думає, що «Глобалізація, як американський проект, – це оволодіння світом, підпорядкування його у тих чи інших формах лідеру. Жоден не може піднятися до рівня лідера і має бути прив'язаним і залежним від нього, жити за встановленими правилами. По суті, йдеться про нову форму всесвітньої колонізації».

Джозеф Стігліц (лауреат Нобелівської премії) вважає так: «Якщо глобалізація упроваджуватиметься так, як це робилося досі, якщо ми й далі не вчитимемося на власних помилках, глобалізація не тільки не сприятиме економічному розвитку, вона продовжуватиме спричиняти бідність і нестабільність. Без реформ існуюча негативна реакція накопичуватиметься, а невдоволення глобалізацією зростатиме» [12,11].

Головна відмінність сучасного світу – процеси глобалізації та їх вплив на розвиток економіки, науки та культури. Глобалізація – процес виникнення та розвитку в масштабах людства єдиної соціо-історичної та економічної системи. З іншого боку, глобалізація –

об'єктивний процес, що визначає якісні зміни у глобальному просторі і пов'язує одночасно спільні риси та унікальні особливості окремих людей та цивілізацій в цілому [5, 49].

Серед причин глобалізації слід виділити такі:

1. Науково-технічний прогрес. Мова йде перш за все вплив НТП на стан економічної системи. Пришвидшення та суттєве зменшення вартості перевезення і засобів зв'язку привели до ефекту «стискання світу», себто до зменшення певної відносної відстані (відстані, вираженої в одиницях часу, потрібних на її подолання, або ж у собівартості перевезення) між різноманітними географічними об'єктами. До того ж, розвиток і удосконалення засобів комунікації дали можливість підійняти світовий бізнес на новий щабель.

Додаткові плюси для удосконалення власної справи дає до того ж розширення можливостей офісної техніки, а саме у контексті безперервного зменшення її вартості.

2. Сфера діяльності міжнародних організацій значно розширилась та відбулась лібералізація зовнішньої торгівлі.

3. Транснаціоналізація компаній. Загалом поняття транснаціоналізації дуже складне і комплексне, аби досліджувати його як складник якоїсь другої дефініції. Та в той же час у контексті глобалізації варто акцентувати увагу, що транснаціоналізація компаній є однією з суттєвих причин глобалізації, адже дає можливість фірмам, на один погляд, одержувати додаткові прибутки, підтримуючи тим самим концентрацію капіталу і монополізацію відповідних галузей, а на інший – минати деякі обмеження уряду, переміщуючи конфлікти з міждержавного на внутрішньофірмовий рівень.

4. Процес стандартизації ринків та створення мегасупільства. Важливість стандартизації ринків і галузей в всяких країнах не треба применшувати, адже він зменшує ступінь культурних та інших розбіжностей між державами, посуваючи одну з найсуттєвіших перепон в напрямі розвитку міжнародного бізнесу. А саме, коли на початку ХХ століття ринок споживчих товарів і відповідно склад споживання в різних державах значно різнилася, то вже у 50-х роках вже займали важливу ринкову нішу такі відомі торговельні марки, як «Coca-cola», «Camel», «Procter&Gamble». В наш час ми можемо впевнено говорити про наявність глобального ринку.

5. Глобалізація тіньової економіки. Тіньова економіка є вагомим причиною існування глобалізації. І тут йде мова не лише про кримінальну діяльність (певні її види), для яких поняття кордонів є лише певними труднощами в транспортуванні їх продукції, але й про повністю легальну торгівлю, яка перетворюється на контрабанду через торгові обмеження [2, 24].

Можна виділити такі особливості глобалізації:

- глобалізація є об'єктивним і багатограним процесом, що формує нову парадигму світового розвитку;
- глобалізація являє собою комплексне явище, що впливає на всі сфери життєдіяльності світової спільноти;
- глобалізація систематизує розвиток національних економік і міжнародних відносин, приводить їх до синтезу і взаємозалежності;
- глобалізація стимулює зменшення ролі держави в економіці з метою підвищення конкурентоспроможності країни;

- глобалізація, що характеризується інтернаціоналізацією виробництва і лібералізацією міжнародних відносин, забезпечує вільний рух факторів виробництва та інформації;
- глобалізація стимулює поширення різних способів телекомунікацій та інформаційних технологій;
- глобалізація тягне за собою взаємозалежність держав, їх ринків, інвестиційних проектів і т.д.

Як складний світовий процес глобалізація характеризується рядом властивостей. Найважливіші з них зображено на рисунку 1:

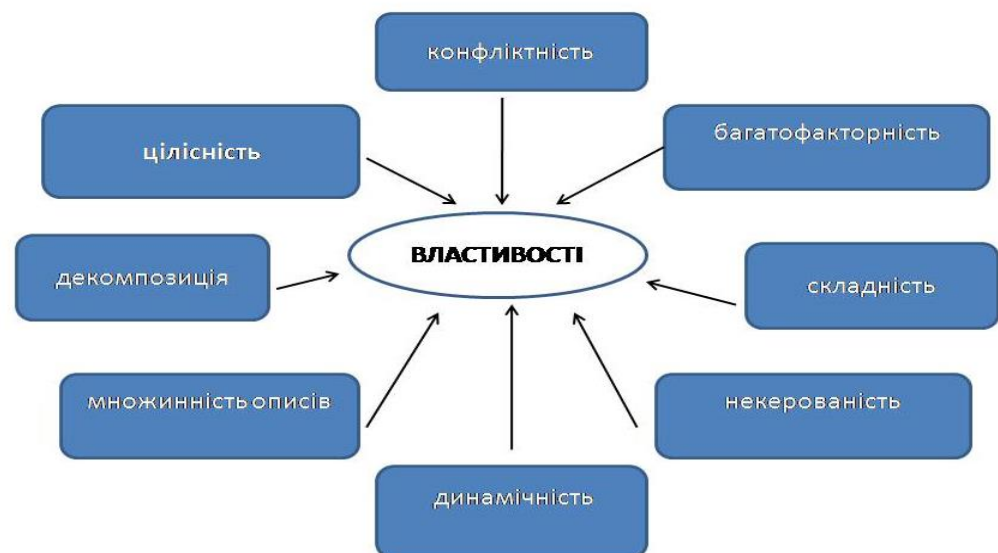

Рис. 1: Властивості глобалізації

Варто охарактеризувати ці властивості:

- цілісність. Неможливо отримати уявлення про яку-небудь складову частину процесу глобалізації без інформації стосовно інших її складових;

– множинність описів. Вивчення глобалізації з причини її багатоаспектності, вимагає комплексного підходу до її визначення; Глобалізація ставить перед світовою спільнотою завдання, ефект від досягнення яких перевищує суму результатів досягнення таких же завдань окремими складовими світової системи;

– багатofакторність. Причини виникнення та перебіг глобалізації обумовлюють велику кількість факторів, що належать різним наукам; – суперечливість. Глобалізація тягне за собою одночасно як позитивні, так і негативні наслідки;

– складність. При вивченні процесів глобалізації неможливо зрозуміти і виділити всі фактори їх перебігу;

– декомпозиція. Комплексне вивчення глобалізації все ще не відображено в результатах наукових досліджень, однак зроблено спроби визначити сутність процесів глобалізації, розділивши світове співтовариство на елементи (країни, регіони, галузі тощо) і аналізуючи хід глобалізації стосовно до кожного об'єкту;

– конфліктність. За своєю суттю глобалізація вступає в боротьбу з інтернаціоналізацією та інтеграцією, а так само з національною самобутністю кожної країни і культури;

– некерованість. Глобалізація являє собою стихійний процес, створений закономірністю розвитку міжнародних відносин і, отже, її хід неможливо контролювати.

– динамічність. На глобалізацію впливають все більш нові фактори, її прояви охоплюють нові сфери життєдіяльності суспільства

На підставі проведеного вище теоретичного аналізу підходів до визначення глобалізації, слід зазначити, що межі її вивчення і виявлення сутності є досить розмитими. Глобалізацію неможливо

ототожнити з чітким лінійним процесом, а скоріше з простором, що витканий з наслідків різних економічних, політичних, культурних та соціальних явищ, утворених при реалізації своєї діяльності суб'єктами міжнародних відносин.

Загальновизнаним показником, що характеризує рівень глобалізації є індекс глобалізації (KOF Index of Globalization), який складається Швейцарським економічним інститутом за участю Швейцарського технологічного інституту. Індекс являє собою комбінований показник, який дає можливість оцінити масштаб інтеграції країни у світове співтовариство. Автори проекту бачать у глобалізації «процес, який руйнує національні кордони, інтегрує національні економіки, культури, технології та управління, а також виробляє складні відносини і взаємозв'язки, опосередковані через різноманітні потоки, що включають людей, капітали, ідеї і так далі».

Ґрунтуючись на такому поданні про сутність глобалізації, вчені виділяють 24 показники, що вимірюють економічну, соціальну і політичну глобалізацію. При цьому економічну глобалізацію формують: обсяг міжнародної торгівлі, рівень міжнародної ділової активності, торговельні потоки, обмеження і податки на міжнародну торгівлю і т. ін. [4, 38].

Глобалізацією називають взаємозв'язком усього світу. Сюди відносять рух інформації, знань, їх доступність; рух у все швидшому темпі товарів, капіталу, людей, які все простіше долають кордони. Також відбувається взаємопроникнення культур, виробляється один «еталон» сучасного способу життя, усі країни світу стають залежними від глобальних проблем.

Суть глобалізації економічної системи полягає в швидкому зростанні тісних світових зв'язків, посилюється взаємозалежність

економік країн світу і формується одна економічна система, яка встановлює власні «правила гри» практично усім національним господарствам і включає в себе практично всю територію планети.

Процеси глобального розвитку, у рамках яких структури національного виробництва і фінансів стають взаємозалежними, прискорюються в результаті збільшення кількості укладених і реалізованих зовнішніх операцій. Глобалізація, що охопила всі регіони і сектори світового господарства, принципово змінює співвідношення між зовнішніми і внутрішніми чинниками розвитку національних господарств на користь перших. Жодна національна економіка, незалежно від розмірів країн (великі, середні, малі) і рівня розвитку (розвинуті, такі, що розвиваються або перехідні), не може більше бути самодостатньою, виходячи з наявних чинників виробництва, технологій і потреби в капіталі. Жодна держава не в змозі раціонально формувати і реалізовувати економічну стратегію розвитку, не враховуючи пріоритети і норми поведінки основних учасників світової господарської діяльності.

Останніми роками термін «глобалізація» вживається в різних аспектах. Нерідко він використовується як синонім інтернаціоналізації господарського життя і вростання національних економік у світову господарську систему або як еквівалент лібералізації міжнародної торгівлі й інвестування, або навіть як інший вираз процесу інтеграції національних господарств.

Інтернаціоналізація господарського, політичного, культурного та інших аспектів життя суспільних організмів, що функціонують як національно-державні макроструктури, – найбільш загальне поняття наростаючої взаємодії між такими організаціями (країнами), тобто міжнаціонального спілкування на його різних історичних стадіях – від перших проявів міжнародного поділу праці до сучасної складної й

багаторівневої системи міжнародних зв'язків і взаємозалежностей та в найрізноманітніших його просторових масштабах – від двостороннього до регіонального й глобального рівнів. Отже, інтернаціоналізація економічного розвитку зумовлена зростанням рівня взаємопов'язаності та взаємозумовленості окремих національних економічних систем.

Відомо, що переваги глобалізації не відбуваються автоматично. Країни по-різному її відчують. Глобалізаційні процеси залишаються важливими і в плані подолання небезпечних поривів в рівнях економічного розвитку країн. Так, зокрема, на 20% населення планети, яке проживає у багатих країнах, припадає 86% світового ВВП. На 20% населення, яке проживає в бідних країнах припадає лише 4% ВВП. Лідерами у глобальній економіці виступають країни «великої сімки» - США, Велика Британія, Німеччина, Італія, Канада, Франція, Японія [2, 53].

Усі погляди і судження про процеси глобалізації можна поділити на два великих напрямки. Перший з них виражає суть глобалізаційних процесів через опис та дослідження певних процесів у сфері економіки, які відбуваються в сучасному світі і впливають на увесь спосіб життя сучасного суспільства. І, навпаки, прихильники іншого напрямку, базуючись на власних тлумаченнях процесів глобалізації, спираються на ідеологію світового домінування певної групи країн чи однієї країни, прихильників одного способу життя, також пропонують країнам певне поведження і способу розвитку.

Сучасна глобалізація економіки визначається такими чинниками: культурними, політичними, технологічними і економічними і проявляється в таких сферах суспільного життя: соціальній, політичній, культурній, морально-етичній, військово-

політичній. Варто розглянути технологічну і економічну сторони. Економічний аспект є головним чинником глобалізаційних процесів.

Глобалізація світової економіки виражається в таких процесах:

– поглибленні, перш за все, інтернаціоналізації виробництва, а не обміну, як це було раніше. Інтернаціоналізація виробництва виявляється в тому, що у створенні кінцевого продукту в різних формах і на різних стадіях беруть участь виробники багатьох країн світу. Проміжні товари і напівфабрикати займають все більшу частку у світовій торгівлі і в міжкорпоративних трансферах. Інституційною формою інтернаціоналізації виробництва виступають ТНК;

– поглибленні інтернаціоналізації капіталу, що полягає у зростанні міжнародного руху капіталу між країнами, перш за все, у вигляді прямих інвестицій (причому обсяги прямих іноземних інвестицій зростають швидше, ніж зовнішня торгівля і виробництво), інтернаціоналізації фондового ринку;

– глобалізації продуктивних сил через обмін засобами виробництва і науково-технічними, технологічними знаннями, а також у формі міжнародної спеціалізації і кооперації, що зв'язують господарські одиниці в цілісні виробничо-споживчі системи; через виробничу співпрацю, міжнародне переміщення виробничих ресурсів;

– формуванні глобальної матеріальної, інформаційної, організаційно-економічної інфраструктури, що забезпечує здійснення міжнародної співпраці;

– посиленні інтернаціоналізації обміну на основі поглиблення міжнародного поділу праці, зростання масштабів і якісної зміни характеру традиційної міжнародної торгівлі упредметненими товарами. Все більш важливим напрямом міжнародної співпраці стає

сфера послуг, яка розвивається швидше за сферу матеріального виробництва;

– збільшенні масштабів міжнародної міграції робочої сили. Вихідці з бідних країн знаходять застосування як некваліфікована або малокваліфікована робоча сила в розвинутих країнах. При цьому країни, що використовують іноземну працю для заповнення певних ніш на ринку праці, пов'язаних з низько кваліфікованою роботою, намагаються утримувати імміграцію в певних межах. Водночас сучасні телекомунікаційні технології відкривають нові можливості у цій сфері і дають змогу безболісно обмежити імміграційні процеси. Будь-яка компанія в Європі, Північній Америці або Японії може з легкістю доручити виконання, наприклад, комп'ютерних робіт виконавцеві, що знаходиться в іншій країні, і негайно отримати готову роботу у своєму офісі;

– інтернаціоналізації дії виробництва і споживання на навколишнє середовище, що викликає зростання потреби в міжнародній співпраці, спрямованій на вирішення глобальних проблем сучасності [8, 22-23].

На погляд К. Ейка, глобалізація полягає в капіталістичній експансії, в завоюваннях і об'єднанні цінностей у світовому масштабі . Очевидно, що розвиток капіталізму перетворив увесь світ на єдиний ринок, єдину систему виробництва та розподілу, що веде до виникнення глобальної масової культури і, як результат, виникнення глобального маркетингу і постійного розвитку комунікативних технологій [7, 131].

Є необхідність звернути увагу ще на одну особливість сучасної глобалізації, а саме перехід її процесів в інтелектуальну сферу. Інформатизація, яка супроводжує процеси глобалізації суттєво

змінити їх якісні характеристики. Розглядаючи фінансовий капітал як один із інструментів глобального впливу слід звернути увагу на його трансформацію у віртуальний фінансовий капітал. А це посилює у свою чергу таку його характеристику як фіктивність. Вербалізація фінансового капіталу доповнює економіку новим сектором, а саме сектором електронних трансакцій. Тобто, з'являються так звані віртуальні гроші, можливості застосування яких на ринку є не обмеженими. Така ситуація дала змогу використовувати гроші на основі фіктивної вартості і отримати прибуток обмежуючись кредитною емісією та фінансовими спекуляціями. Останні здатні формувати надприбутки, але не здатні утворювати додаткову вартість, що знецінює такі прибутки в силу нездатності їх забезпечувати розвиток.

Головним супутником глобалізаційних процесів є науково-технічний розвиток: виникнення і розвиток нових технологій, знань, певних наукових досягнень. З цього погляду можна говорити, що глобалізація несе в собі певний прогрес.

Проте цей технологічний розвиток несе з собою деякі недоліки. Наслідком його може стати глобальне безробіття. Втрата роботи більш ніж 80 % працездатного населення зумовить масову міграцію, що само по собі є загрозливим явищем, т. я. може зумовити різного роду негаразди міжетнічного характеру [5, 47].

Розглядаючи глобалізацію, варто розглянути таке поняття як глобальна економіка.

Глобальна економіка – наддержавна, позадержавна економіка, яка базується на стиранні кордонів (лібералізації транскордонних операцій з товарами, трудовими ресурсами та капіталом) і починає створювати власні (наддержавні) механізми, в тому числі валютний

механізм (який частково протистоїть і водночас співпрацює з національними механізмами, в залежності від економічної політики окремих держав) [3, 23].

Поняття «глобальна економіка» є результатом трансформації, розвитку поняття «світова економіка». Тобто, глобальна економіка формується у процесі трансформації існуючої світової економіки, причому засобом такої трансформації виступає глобалізація. Досить часто й цілком логічно співвідношення понять «глобальна економіка» і «глобалізація» визначається як співвідношення мети і процесу її досягнення.

Як висновок можна сказати, що глобалізація – це процес, який не спинити, але можна врегулювати.

II. Аналіз національної економіки за умов впливу на неї глобалізації: позитивні та негативні аспекти.

Питання глобалізації сьогодні набуло значного поширення, оскільки впливає на економічне життя усіх країн світу та, звісно, на Україну, що цілком усвідомлено рухається в напрямку інтеграції в міжнародну економіку.

Глобалізаційні процеси можуть по-різному впливати на державу. Ці світові зміни можуть приносити як і позитивні наслідки, так і негативні.

Якщо говорити про національну економіку України, то варто сказати, що глобалізаційні процеси вимагають узгодження державної економічної політики з глобалізованою глобальною економічною системою, з її структурою, способами функціонування, вимагають адаптації національної економіки до світових вимог, стандартів і принципів функціонування світової економіки.

В умовах глобалізації національні і загальносвітові економічні відносини зазнають суттєвих змін. Світова економіка поступово стає сильнішою та впливовішою ніж національні господарства, які відчують все більш сильний тиск з боку некерованих і непередбачуваних глобальних факторів. Вони поступово втрачають можливість самостійно вирішувати економічні, екологічні, соціальні та інші проблеми, які створює глобалізована економіка.

Сучасна вітчизняна економіка знаходиться на етапі трансформації. Автоматично, в міру європейської інтеграції відбувається і процес її глобалізації. Останнє породжує як

прогресивний вплив із точки зору подальшого економічного і соціального розвитку, так і негативний вплив.

Позиція економіки країни на світовому ринку і глобальному виробництві може визначатися її конкурентоспроможністю (на поточний період чи на перспективу).

Світові трансформаційні процеси, які відбуваються в економіці нашої держави, об'єктивно потребують узгодження ринкових змін та вітчизняної соціальної і економічної політики з глобальною економікою, з її будовою, механізмами функціонування та регулювання. Сюди включається ринкове саморегулювання, корпоративне управління та регулювання глобальними наддержавними інституціями, наприклад, СБ,СОТ, МВФ, ООН,ОЕСР, МОП та інші, в напрямі та з метою приближення вітчизняної економічної системи (а найважливіше її будови, стандартів якості та продуктивності, рівня людського розвитку за ІРЛП, можливості конкурувати товари та послуги, інфраструктурного, науково-технологічного та інституціонального забезпечення) до певних стандартів, вимог та принципів функціонування сучасної глобальної економіки, яка мала б стати базою покрокового та взаємовигідного як для України, так і для світової спільноти.

Отже Україні варто приєднуватись, шукати можливі взаємозв'язки з міжнародними організаціями, спільнотами, аби максимізувати користь глобалізації, використати ці процеси для власного розвитку.

Проте,з іншого боку, певні тенденції сучасного світового розвитку дещо негативно проявляються на соціально-економічному стані держави, за умови збільшення відкритості економіки України і збільшення її участі у глобалізаційних процесах. А це саме

проявляється в загостренні таких питань як проблеми забезпечення енергією та зростання цін на енергоресурси, доларизації економічної системи, зростання дефіциту бюджету і тому - нарощування зовнішнього боргу і виникнення ситуації можливого потрапляння України у боргову пастку. Значною проблемою для нашої держави може бути збільшення нерівності населення, а також процеси міграції, що можуть спричинити цивілізаційні конфлікти.

Найбільш основного значення для економічної системи України має енергозабезпечення: за умови отримання енергетичних ресурсів за світовими цінами українська економіка перестає бути рентабельною.

Тому сьогодні економічна система України за світового рівня цін на енергетичні ресурси буде розвиватися зі збільшенням сукупного боргу держави. Поганий вплив на економічний розвиток нашої країни несе доларизація економіки, а також недоліки в здійсненні валютного контролю та регулювання.

Незаперечно впливає на стан економічної системи України глобальна тенденція інформатизації планети, що прививає населенню певну свою систему цінностей західного світу, де і народилась сучасна модель глобалізації світу. Вплив тенденцій інформатизації, інтелектуалізації і соціалізації населення підтримувала збільшенню диференціації доходів населення України (а саме відмінність в доходах не дуже заможних, і навпаки, шарів суспільства сягала цифри більше сорока). Аргументується ця різниця потребою великих вкладень у людський капітал, що досить часто виявляється не настільки у підвищенні знань і кваліфікації зайнятих, скільки у перетворенні їх у зайвих споживачів матеріальних благ.

Деякі виклики постають перед нашою державою через світову тенденцію багатопольярного, що виявляється у проблемі розвитку інтеграційних процесів з країнами Союзу [13, 89].

Отже, інтеграційні процеси двосторонньо впливають на Україну: з одного боку, вони їй необхідні, а з іншого, несуть певний зубний вплив.

В нашої держави є достатньо умов для того, аби активно інтегруватися в загальноцивілізаційні світові процеси.

Сильною стороною може бути торгівля: показник відкритості торгівлі є вищим за середній, а також високим є процент торгових надходжень (експорт + імпорт) у ВВП.

Вплив глобалізаційних процесів на вітчизняну економічну систему України досить складний та неоднозначний. Існують як плюси, так і негативні сторони.

Позитивні сторони ясні: шанс брати ініціативну участь в обговорюванні режимів регулювання світових економічних відносин; зменшення витрат на проведення зовнішніх економічних операцій, що підтримуватиме збільшення цінової конкурентоспроможності вітчизняних виробників. Тим же Україна реалізує одну з провідних умов поглиблення відносин із Європейським союзом та одержить шанс захисту інтересів нашої країни та її фірм згідно до міжнародних принципів та стандартів.

Також позитивним чинником глобалізаційних процесів для нашої країни є можливість її входження до міжнародних проектів, що забезпечить інвестиційну привабливість України для закордонних інвесторів та збільшити можливості вільнішого доступу до іноземних ринків за рахунок зменшення тарифних і нетарифних перешкод.

Негативними наслідками впливу глобалізації є: переважання країн з набагато більше розвинутою економікою; пригнічення піднесення деяких галузей української економіки, які через заміщення їх імпортом не є готовими до глобальної конкуренції; соціальна нерівність населення, порівнюючи з країнами, у яких розвинута економіка.

Показники розвитку вітчизняної економіки, порівнюючи із найбільшими торговими сусідами, говорять про недоречність бездумного відкриття кордонів. Враховуючи дані Світового банку, ВВП на душу населення в Україні є одним з найменших у світі. Виробнича сфера держави не здатна нормально реагувати на потреби світового попиту, про що каже низький ВВП на одну особу. Через це, через неконкурентоспроможність занепадають цілі галузі.

Пріоритетними спрямуваннями розвитку економічної системи української держави в умовах глобалізаційних процесів можна вважати: активізацію руху капіталу; інформаційно-технічну революцію; розвиток інтеграційних тенденцій; перебудову економіки; сприяння руху виробничих факторів; створення відкритої економіки; інтеграцію підприємств до світових мереж; активізацію участі в роботі міжнародних організацій та інтеграційних угруповань.

Отже, глобалізаційні процеси – дійсність сучасного суспільства і проявляє комплексний процес, що здійснює вплив на різні сфери існування суспільства, здійснює вплив на формування світової економічної системи з єдиним ринком, в якому вільно перемішуються товари, послуги та робоча сила.

Глобалізація світової економіки не минає й нашу державу, що поступово посідає своє місце в системі нових міжнародних

економічних відносин, і активно здійснює вплив на усі сфери економічного розвитку країни.

Насправді, потенціал України для прийняття участі у міжнародних ринках достатньо високий, проте наша держава на даному етапі не досить повно користується ним через незавершені реформи [6,21].

Позиціонування держави в світовій економіці визначається цілою сукупністю міжнародних рейтингів та оцінок рівня розвитку держав світу. Найпоширенішими серед них є індекс розвитку людського потенціалу, індекс глобальної конкурентоспроможності та індекс глобалізації.

Конкурентоспроможність України в світовій економічній системі вираховується за станом конкурентної спроможності її економіки, тобто спроможності вести конкурентну боротьбу на світовому ринку товарів і послуг.

Важливими показниками конкурентоспроможності вітчизняної економіки є індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП), індекс глобалізації (рівень залучення країни в глобальне середовище).

Важливо сказати, що основну частку експорту України становить не перероблена продукція, сировина, товари з низькою частиною доданої вартості. Це досить негативно впливає на нашу економіку.

Для держави одними з важливих показників стану її економіки і, звичайно, можливості бути конкурентоспроможною є величина зовнішнього боргу і умов повернення, погашення його, сальдо зовнішньої торгівлі, ступінь доларизації економіки, ступінь і рух валютного курсу гривні стосовно долара США.

Перехід економіки нашої держави на ринкові засади економіки та зміцнення її міждержавних зв'язків виявили її неспроможність вигравати боротьбу на численних складових міжнародного ринку товарів та послуг, внаслідок чого справжньою стала деіндустріалізація держави, тобто трансформацію її на сировинне доповнення розвинених країн.

Рівень конкурентоспроможності держави вимірюється як її конкурентна позиція у певній сукупності держав, себто як її конкурентоспроможність у порівнянні з конкурентними можливостями сукупності країн.

Конкурентна позиція чи статус держави визначається міжнародною спільнотою як «бренд» держави за такими загальними стандартами, як політична та економічна стабільність, екологічна безпека чи людський розвиток,.

Отже, конкурентоспроможність держави можна визначити її позицією в рейтингу конкурентоспроможності. Якраз завдяки цьому рейтингу розкриваються можливості пояснити теперішній стан відносин країни, яка розглядається, з другими державами, показати переваги та недоліки її економічної системи, розробити і висунути пропозицію щодо проведення деяких заходів, спрямованих на збільшення конкурентоспроможного рівня країни.

Рейтинг конкурентоспроможності держав можна визначити саме через різноманітні методи, що включають в себе такі: рейтинги міжнародного інституту розвитку менеджменту та Всесвітнього економічного форуму.

Проте важливим і одним з найголовніших є індекс розроблений за методом ВЕФ Глобальний Індекс Конкурентоспроможності (ГІК), що складає 110 визначників. Майже одна третя з цих даних є

статистичними даними, інші - дані, які отримувалися способом певного опитування. Цей показник ввібрав в себе головні нові ідеї про конкурентні можливості країни.

Компоненти зібрані в 12 складових частин конкурентоспроможності (подані в Додатку 1)

Також конкурентоспроможність країни визначається за допомогою даних показників (див. Додаток 2).

Конкурентний стан країни щодо участі її у світовому поділі праці може визначитися через частку країни в світовому експорті, або ж частиною у світовому ВВП, експортом на особу населення.

Можна знайти й інші показники, які визначають конкурентоспроможність держави. Особливо важливого значення набуває аналіз співвідношення товарів і послуг у експорті й імпорті держави, складу її товарного експорту, а також технологічних устроїв виробництва. Для підвищення частки цих укладів для країни важливо мати високий рівень технологічного розвитку, технологічного потенціалу.

Проаналізувавши стан конкурентоспроможності нашої держави, можна ствердити, що зростання цього показника вимагає від держави приймання системи заходів та їх подальше втілення.

Показник конкурентоспроможності України за останні роки:

Можна зробити певні висновки щодо цього, що конкурентоспроможність вітчизняної економіки можемо визначити як її можливість до суперництва на міжнародному ринку, до змагання з господарствами других країн задля забезпечення економічної могутності держави, її стабільного розвивання, і завдяки всьому – підвищення добробуту нації, поліпшування всіх показників, які позитивно розкривають сучасний стан життя населення і його майбутнє.

На сьогочасній стадії розвитку міжнародної економіки, її перетворення у глобальну економічну систему важливу роль приймають процеси транснаціоналізації, що виражаються у створенні та розвивання транснаціональних корпорацій, у підвищенні ролі й мобільності міжнародного капіталу в усіх його формах і більш за все у формі світових прямих інвестицій.

Важливою сферою розвитку вітчизняної економічної системи для найкращого використання нею всіх плюсів глобалізаційних

впливів є збільшення її участі у процесах транснаціоналізації глобальної економіки, що активно прогресує. Україна видається в основному як держава, що приймає транснаціональні корпорації, деякою мірою випробовує на собі плюси та мінуси їх роботи. Зважаючи на це, варто пам'ятати, що транснаціональні корпорації є на сьогоднішній день для України основними інвесторами. Тому такий вплив глобалізації неможна однозначно трактувати.

Вибір гео економічних напрямків роботи для України перетворилося на одне з основних питань розвитку держави після здобуття нею самостійності. Питання вибору результативної національної гео економічної моделі, або схеми структури механізмів співпраці з другими державами, є однією з фундаментальних для динамічного розвитку країн. Опираючись на це, а також враховуючи своє об'єктивне місце в міжнародному співтоваристві, реальне оточення і рівень розвитку, різні країни обирають прийнятний для себе інтеграційний алгоритм.

Визначення гео економічних інтеграційних переваг наша країна має базуватися на особливостях її зовнішньої економічної політики з врахуванням системи зовнішньої торгівлі, впливу зовнішніх інвестицій, вітчизняного потенціалу, можливостей експорту і імпорту, світового руху капіталів і валютних відносин.

Також, як вже згадувалось, важливим питанням для ефективного функціонування нашої країни в умовах глобалізації є її тісна співпраця з глобальними регулятивними інститутами, одними з найважливіших є Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світова організація торгівлі (СОТ), Всесвітній банк (ВБ).

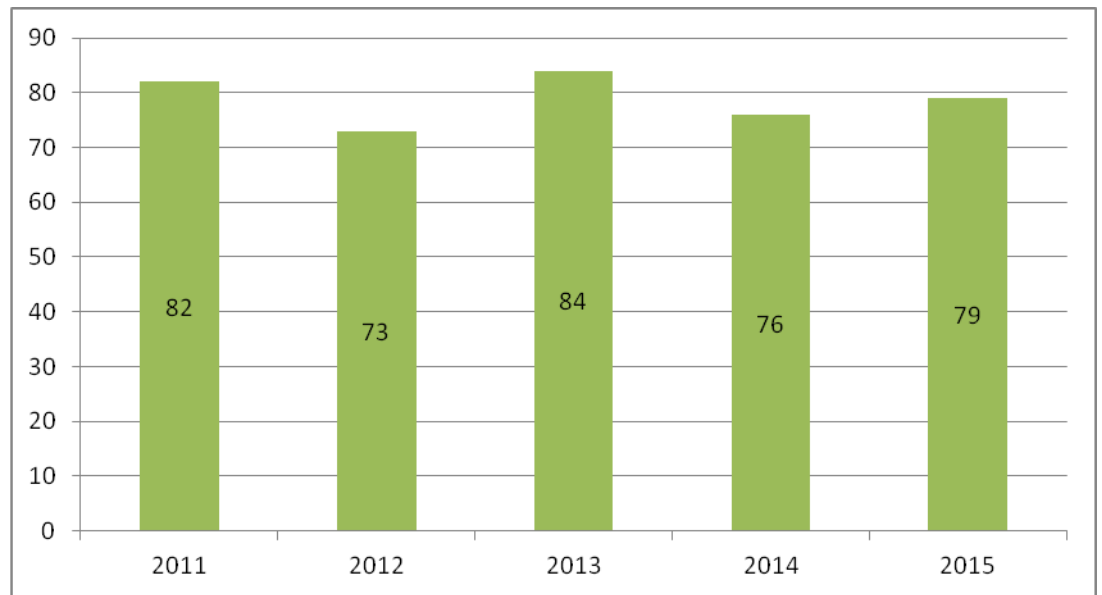
Важливо, що влиття нашої держави у світовий економічний простір пов'язане з перетвореннями торговельного ладу на засадах Світової організації торгівлі.

Україна розпочала процеси інтеграції до системи СОТ у 1994 році, а в травня 2008 року стала членом СОТ. Раціональне використання переваг членства нашої держави в СОТ підтримуватиме збільшення конкурентних можливостей українських товарів, послуг, фірм на світових ринках через вживання правдивих правил гри, підтримуватиме внутрішньому структурному оновленню.

Слід зазначити, що в теперішніх умовах поки що нашій країні не виходить так налагодити свої взаємозв'язки з управлінням СОТ, щоб досягти деяких преференцій (переваг) у створенні більш сприятливого для себе торговельного режиму. Особливу роль в сучасній глобальній економіці відіграє також і Міжнародний валютний фонд.

Наша країна для досягнення конкурентоспроможного експорту має поволі понижувати розміри виготовлення благ, що могли б бути продані через свої цінових конкурентних прерогатив, і підвищувати виготовлення й вивіз високотехнологічних товарів. Вирішення даного доручення віднесено до поновленням індустріального потенціалу країни, збільшенням його технологічного ступеня, зі структурною реконструкцією промисловості України з врахуванням досвіду, отриманого високорозвиненими державами при вирішенні ними такого самого завдання [12, 333].

Позиція України у глобальному рейтингу конкурентоспроможності ВЕФ за останні роки значно коливалась. На даній діаграмі бачимо позицію нашої держави в рейтингу з іншими державами по індексу конкурентоспроможності за останні роки:

Також глобалізаційні процеси несуть із собою багато недоліків. Вчений М. Делягін підкреслює так фундаментальні глобальні економічні загрози:

«1. Всесвітня економіка і політика визначаються наразі рішенням, що приймаються керівництвом США і розташованими на їхній території найбільшими ТНК й відповідними діями. Такі рішення, що істотно впливають на розвиток усього суспільства, приймаються, ґрунтуючись лише з американських (проте не світових) дійсностей і презумпції «внутрішньої», американської, а не глобальної відповідальності.

2. Нині монополії набули планетарного характеру, і взагалі не існує суперництва, за допомогою якого можна було б за старими інструкціями «відкрити» світову економіку. Для призупинення процесів глобальної монополізації більше немає фактично жодних обмежень, особливо якщо вони опираються на технології, які вже

усувають навіть можливість конкуренції між їхніми розробками. Тому це і називається глобальна криза.

3. Міграція спеціалістів та кваліфікованих фахівців у галузі «нової» економіки і, важливо, занепад глобальних монополій, спроможних завдяки своїй масштабності доволі довгий період опускати свою ефективність, призводять до втрати творчого духу, потрібного для участі в технологічній конкуренції, й зростання кількості й якості припущених помилок.

4. Поширення технологій, пов'язаних із формуванням свідомості, і кардинальне перевищення їхньої ефективності над звичайними технологіями створюють спокусу вирішувати проблеми «промиванням розуму», тобто коригуванням свідомості, а не реального світу. І ця тенденція неухильно зростає.» [14, 37]

На сучасний час інтеграція нашої держави у світове господарство є необхідним процесом становлення розвитку економіки України, гарантом забезпечення благополуччя народу країни.

В Україні як суверенній державі економічна інтеграція лише набирає темпи росту. Для неї існують наступні позитивні риси активізації інтеграційної діяльності:

1. Зростання частки співпраці України з економічно розвиненими країнами в науково-технічній і виробничій царинах.

2. Помітний ріст інвестиційної принадності нашої країни внаслідок відкритості нашого господарства для іноземних інвесторів.

3. Прискорення перетворень в економічній системі, перехід до ринкових відносин.

Але поряд з перевагами, слід зазначити і негативні риси інтеграційних процесів в Україні:

1. Збільшення залежності економіки нашої країни від світової політичної та економічної ситуації.

2. Можливість зниження конкурентоспроможності вітчизняної продукції внаслідок нездатності товаровиробників створювати продукт за світовими стандартами.

3. Трансформація України в придаток розвинених країн при перевазі експорту сировини і напівфабрикатів для подальшого виробництва.

Інтеграційна діяльність в Україні повинна здійснюватися за найбільш ефективними напрямками, основними з яких є участь у міжнародних економічних організаціях, здійснення багатобічної взаємодії з іншими державами, лібералізація зовнішньої торгівлі і залучення іноземних інвестицій. Тільки спрямованість нашої держави на вступ у систему світового господарства на рівних правах з іншими державами зможе забезпечити населенню України надійне соціально-економічне положення в майбутньому.

Так само варто присвячувати значну увагу подоланню основних проблем, які можуть виникати на шляху інтеграції України у світову економічну систему. Інтеграція України в міжнародну економічну систему викличе не тільки значні структурні перебудови в економіці нашої країни, але й сприятливо вплине на світову економічну ситуацію в цілому і можливо спровокує позитивні зміни в інших пострадянських державах [15, 200].

Отже, можемо підсумувати, що враховуючи всі недоліки та мінуси інтеграції України в світову економіку, також і вплив

глобалізації на державу, варто сказати, що величезним плюсом буде правильна взаємодія нашої держави з світом.

III. Зростання економіки України під впливом глобалізаційних факторів.

Сьогодні глобалізаційні процеси здійснюють значний вплив на національні економіки. Крім того, що вони несуть з собою багато негативних явищ, важливо для національної економіки вдало використати всі позитивні сторони.

Наша країна знаходиться лише в процесі входження в систему світового господарства. Подальший соціально-економічний розвиток держави залежатиме від того, як цей процес відбуватиметься.

Зв'язки України з глобалізованим світом є складним і важливим питанням сучасного розвитку держави. Незалежно від нашої волі глобалізація впливає на стан української економіки, та й не тільки.

Україна залишається пасивною в плані світової політики, економіки, і не використовує можливість самостійно вирішувати поставлені перед нею завдання, замість намагань влитися в світову економічну систему через використання певних методів, інструментів держави.

Завдяки правильній політиці Україна може досягти певних переваг на світовому ринку, займати важливу нішу в глобальній економічній системі.

Наша держава має розробити свій шлях, що включив би найбільш повно всі її інтереси. Мова йде про розробку певних методів, а також механізмів, які б узгодили приватні та суспільні інтереси.

Важливо враховувати досвід інших країн та зважати на певні захисні дії щодо згубних впливів та небезпек сучасної світової економіки.

Україні надзвичайно важливо використати усі можливості і гармонійно влитися в глобальні глобалізаційні процеси. В цьому випадку держава має посилити свій вплив та контроль, і забезпечити умови для перспективного довгострокового зростання економіки; повинна підтримувати стабільність у соціальній сфері.

Очевидно, що роль держави значна при забезпечення зростання економіки в процесі влиття її в глобалізований світ.

Необхідність втручання держави зумовлено тим, що без цього в країні посиляться напрям сировинного виробництва, перетвориться на постачальника дешевої робочої сили та сировини, держава перетвориться на кінцевого споживача іноземних товарів (замість того, щоб виробляти власні).

Варто зазначити, що певні економічні реформи, які проводились в Україні, призвели до достатньо значних зрушень і зараз формуються (правда, з деякими перешкодами) перспективи для: створення ефективного та конкурентоспроможного недержавного сектору економіки, формування національних ринків товарів із ринковим ціноутворенням, які здатні задовольняти наявний попит.

Щодо перспектив інших змін для гармонійного влиття в глобалізовану світову систему, то країні треба здійснити певні реформи в соціальній, економічній, політичній сферах, аби міцніше утвердитися на шляху цивілізаційного розвитку.

Важливим для перетворення економіки є розвиток демократизації в усіх сферах суспільного життя, включаючи й

економічну сторону. Це має бути пов'язано з розвитком малого та середнього бізнесу [10, 549].

Результатом впливу глобалізаційних процесів для нашої держави є використання новітніх технологій (інформаційних, у сфері фінансів, банківській сфері), лібералізація вітчизняних ринків, приймання участі в міжнародних торгових і фінансових організаціях.

Усі ці зміни і перетворення вплели Україну в глобалізуючу світову економіку таким чином, що держава продовжує переносити кризові стани (потрібно враховувати, що Україна переживає зараз трансформаційні зміни). Також погіршилась структура виробництва і зовнішня торгівля через втрату виробничого потенціалу.

Враховуючи усі проблеми, важливим завданням державної політики є вибір такої стратегії розвитку, що могли б дати сталий ріст економіки, але й дати змогу країні зайняти чільне місце серед інших країн.

Вступ України до Світової організації торгівлі сприяє стимулюванню вітчизняних виробників, підвищенню стандартів, підвищенню конкурентоспроможності виробників, а також доступу іноземних фірм в усі сфери українського ринку.

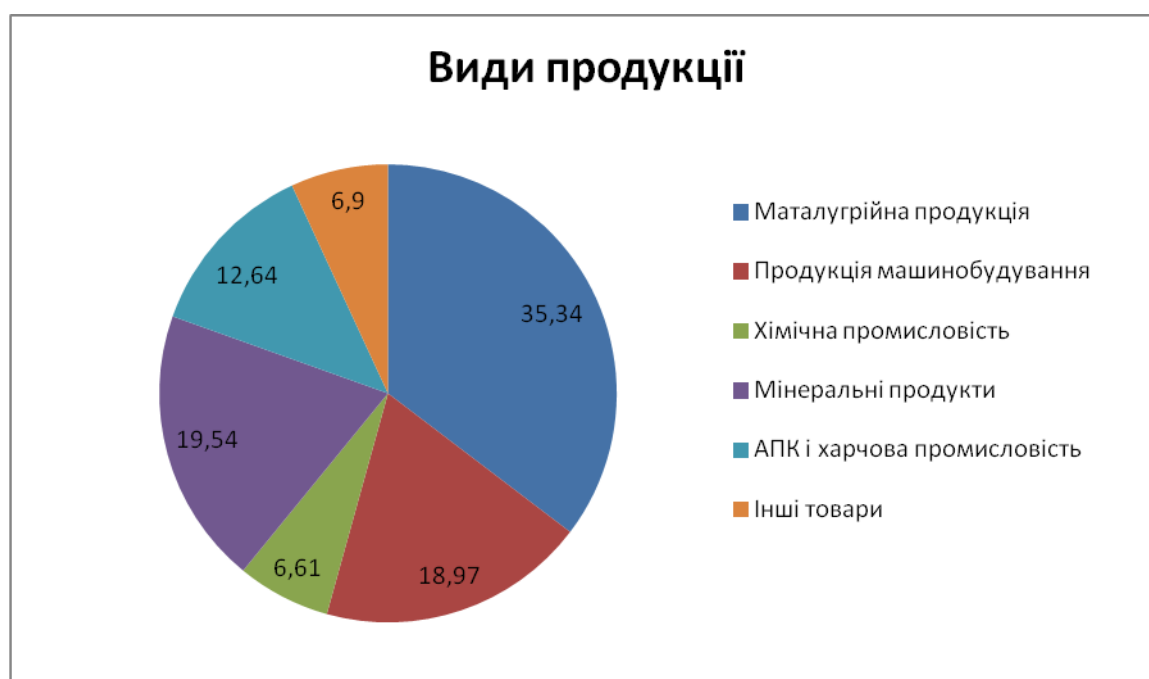
У світовому економічному просторі українським товаром переважно є сировина, що не є так позитивно.

Для України, яка таки розвивається і впроваджує нові, передові технології, недостатньо капітальних вкладень, щоб запустити широке виробництво їх.

Для нас важливо підняти власне виробництво, підняти конкурентоспроможність власної продукції та самим обирати до свого споживчого кошика товари національного виробництва.

Наша держава тільки входить у систему світового господарства, і від того, як цей процес буде відбуватися, залежить можливість подальшого економічного і соціального розвитку держави як органічної підсистеми світової економіки.

Говорячи про глобалізацію та Україну, то варто згадати про значення ввезення та вивезення продукції, тобто про експорт-імпортні операції. На малюнку зображено відсоток різних видів продукції, експортованої закордон:

У процесі інтеграції у світовий економічний простір для України можливо виділити наступні основні проблеми:

1. Україна ще не визначилася повною мірою з основними напрямками та механізмом структурної перебудови економіки з урахуванням особливостей розвитку світової системи господарювання, а також реальних можливостей і напрямків інтегрування в неї України.

2. Дуже гостро стоять питання як безпеки в сфері зовнішньоекономічних відносин, так і взагалі економічної безпеки, які необхідно вирішувати з позиції активного конкурентного протистояння на світовому ринку.

3. Існують деякі протиріччя регіонального характеру, усунення яких можливе тільки на довгострокових договірних основах.

4. Спроби активного спілкування і діалогу з міжнародними економічними й фінансовими інститутами-гарантами входження України у світовий ринок і відновлення економіки ведуть за собою неадекватну реакцію широких кіл української громадськості.

Для подолання основних проблем і для подальшого зростання на шляху інтеграції України необхідно:

1. Виробити чітку соціальну й економічну політику переходу до ринку, яка ґрунтувалася б на цілях і перспективах розвитку нашої держави.

2. Створити в Україні структури, які б забезпечували й координували функціонування зовнішньоекономічного комплексу, а також усієї інфраструктури зовнішньоекономічних зв'язків (страхового й інформаційного обслуговування, судових і арбітражних органів).

3. Активно включатися в інтеграційні процеси, з визначенням глобальних національних пріоритетів і їх збалансованості з іншими, що існують у світовому економічному просторі.

4. Слід чітко визначити орієнтири нашої держави в розвитку внутрішньої економіки, і в пошуках майбутнього місця у світовім господарстві. Таким чином, для вирішення основних проблем на шляху інтеграції України у світове господарство потрібні глибокі

ринкові зміни у всій внутрішній економічній і соціальній системі нашої країни.

Для поступового включення економіки України в глобальні процеси й структури необхідні:

1. ринкова трансформація;
2. реструктуризація економіки;
3. відкритість економіки.

Для адаптації економіки України до світового ринку необхідні наступні заходи:

- прийняття курсу на багатовекторність, розвиток відносин як з країнами СНД, так і розширення економічних відносин з країнами ЄС;
- формування нового механізму зовнішньоекономічної діяльності, заснованого на принципах забезпечення постійного характеру економічних зв'язків, поетапного переходу від адміністративної до саморегульованої системи, демонополізації, деідеологізації, облік критеріїв економічного співробітництва;
- формування реальних стимулів для іноземних інвесторів; зниження залежності України від зовнішніх вступів продукції паливо-енергетичного комплексу; політика протекціонізму;
- залучення нової техніки й технології;
- подолання адміністративних нетарифних перешкод для торгівлі, скасування всіх тарифів на експорт, використання відкритого рівня тарифу на імпорт; контроль над роботою митної служби для зниження бюрократизації та корупції;

- активне стимулювання, що вимагає надання кредитів іноземними банками підприємствам України, а також відкриття філій цих банків на Україні;
- боротьба методами державного регулювання з негативними наслідками монополізму та спробами незаконного вивозу доходів за межі України;
- шлях оздоровлення економіки України що полягає у створенні господарського механізму, націленого на інтенсивний розвиток, зниженні податкового тиску на вітчизняного виробника, високих темпах розвитку галузей, де Україна має переваги;
- скорочення внутрішньої й зовнішньої заборгованості й безробіття, соціальна політика [15, 199].

Для того, щоб економіка України зростала під впливом глобалізації, потрібно аби вітчизняна продукція була достатньо конкурентоспроможною на світовому ринку.

На сьогоднішній день майже аксіомою є те, що основні конкурентні переваги України сконцентровано переважно в агропромисловій, транспортній та освітній сферах.

Проте, як свідчить практика, самого факту визнання цього вже недостатньо. Завдання полягає в тому, щоб зорієнтувати реформи і ресурсний потенціал на використання цих конкурентних переваг.

Також уваги потребує формування інноваційно-орієнтованої національної моделі України. Це ж, у свою чергу, потребує значних інтервенцій для реалізації існуючого потенціалу.

Вітчизняну інноваційну модель треба формувати як систему, глибоко інтегровану у світове науково технічне співтовариство.

Тільки завдяки цьому можна забезпечити відповідний рівень глобальної конкурентоспроможності вітчизняних науковців.

Нашій країні дуже потрібна реформа, спрямована на відродження мережі науково_дослідних і дослідно-конструкторських інститутів університетського, академічного, галузевого та фірмового рівнів. Зрозуміло, що вони повинні мати таку тематичну спеціалізацію і досягти такої результативності у своїй роботі, щоб забезпечувати комерційну привабливість для бізнесу.

Також в механізмі економічного розвитку країни має бути посилене використання таких інструментів фінансової підтримки, як гранти, кредити і венчурний капітал (тобто вкладення капіталу у різноманітні стартапи, фірми-початківці). Їх треба доповнювати системою непрямих економічних стимулів, серед яких виділимо податкові та амортизаційні пільги, відстрочене оподаткування, пільгове кредитування. Мало того, фінансові джерела підтримки інновацій повинні бути максимально доступними і наближеними до креативних організацій – «центрів виробництва науково-технічних ідей».

До того ж інноваційна складова української економіки потребує розробки масштабної програми створення привабливого інвестиційного клімату. З огляду на те, що вона включає як економічні, так і неекономічні аспекти, цей елемент слід вважати найважливішим і найскладнішим, оскільки він потребує оновленої та злагодженої діяльності економічних і силових структур. Отже, для досягнення привабливості економіки необхідними є кардинальні централізовані рішення, а в умовах України – особлива політична воля щодо їх виконання. Реформатори повинні усвідомити, що тільки «наявність ефективної політичної системи і структури інститутів

(ефективних стимулів) автоматично приводить до економічного зростання» [9, 63].

Економіка середнього рівня розвитку (до якого належить Україна) не зможе «самостійно вижити» у сучасному глобалізованому світі. Адже конгруентні зусилля країн-учасниць інтеграційного утворення у сфері інновацій випроднують ефект від масштабу - мінімізуються матеріальні витрати у розрахунку на одну країну, відбудеться скорочення терміну на розробку і створення інноваційного продукту, зменшаться інноваційні лаги й розриви та ін.

Однією з визначальних базових засад конструювання моделі конкурентоспроможної експортної спеціалізації України є інноваційна активізація малого і середнього бізнесу. Для уповільнення й мінімізації «відтіку розумів» (еміграція освічених і кваліфікованих спеціалістів закордон) необхідно продовжити реформи, спрямовані на поліпшення бізнес-клімату в Україні і активізацію середнього і малого бізнесу.

Сучасний етап глобалізації характеризується зміною ролі економічної політики в глобальному управлінні. В умовах формування нового світопорядку і зростаючого значення міжнародних союзів та регіональних інтеграційних угруповань переважає опосередкована участь держави у глобальному управлінні. У той же час держава розширює свої повноваження, делегуючи їх частину транснаціональним інституціям. Вона фактично формує середовище для своєї політичної і економічної діяльності на тому рівні, на якому їй вдається вирішувати суспільні проблеми і відстоювати національні інтерес шляхом транснаціональної інтеграції [14, 41].

Важливою ознакою розвитку України в умовах глобалізації є її європейська інтеграція. Шлях її до Європи (як і до світової

глобальної системи) не є простим. Проте інтеграція України у глобальну економічну систему є досить перспективним напрямком розвитку. Вхід до Європи для нашої країни означатиме:

- зможуть реалізуватися можливості, потенціал української науки та технологій;
- розширяться можливості для збільшення зайнятості населення, використання виробничих потужностей;
- забезпечаться нові зв'язки з іншими країнами в плані економіки;
- подолається відставання вітчизняної техніки від іноземної;
- відкриється можливість кількісно підвищити експорт.

Враховуючи все вищенаведене, що на даний період жодна національна економіка не здатна нормально функціонувати ізольовано, Україна не є винятком. Та, якщо правильно використати всі можливості та переваги, правильно здійснювати державну політику, то вплив глобалізаційних процесів може значно змінити рівень економічного розвитку, підвищити соціальний добробут населення.

Для України такими основними умовами зростання під впливом глобалізації є стимулювання інвестиційної діяльності, старання максимального залучення капіталу в розвиток економіки; підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції за рахунок провадження нових технологій; здійснення інноваційної і наукової діяльності; впровадження ефективних державних реформ; вхід України до ЄС і т.д.

